

Voor U Gelezen: Kunstenaars In Putten

Henk Vijge

In een boek over Gelderland, uitgegeven in 1940, las ik dat Putten ook in de kunstwereld een bekende naam was. Hier volgt een verslag van M. Rose uit die tijd, toen Putten nog slechts 9000 inwoners had, met een interview met Dorus Rovers, een kunstschilder in Putten. Hij was minder bekend dan Bezaan en Hellendoorn, om er maar een paar te noemen, misschien wel om zijn opvattingen over kunst. Hij woonde in de boerderij "De Olde Deel". Deze was gelegen, komende van Nijkerk, net voorbij het bord Putten aan de linker kant.

'Al worden in vrijwel alle provincies en grote steden van ons land regelmatig exposities van beeldende kunst gehouden en soms zelfs vrij belangrijke, het is toch wel een opmerkelijk feit dat men in één provincie iedere zomer op drie verschillende punten tentoonstellingen aantreft, die elk op zichzelf als een artistieke gebeurtenis mogen worden beschouwd.

Kan de firma Katz te Dieren als handel in antieke schilderijen op internationale bekendheid bogen, kan de verzameling Krölller-Müller, ondergebracht op het landgoed de Hooge Veluwe te Hoenderlo geacht worden als een der grootste en belangrijkste particuliere kunstverzamelingen, het kunstcentrum "d'Olde Deel" kan beschouwd worden als een unicum in ons land. Dit is niet alleen omdat deze tentoonstellingen worden gehouden in een mooie Veluwse schaapskooi, behorend bij één der oudste boerderijen van het dorp Putten welke thans bewoond wordt door den bekenden schilder Dorus Rovers, maar vooral om de ideële doelstelling.

Het kunstcentrum "d'Olde Deel", in 1934 door den schilder Dorus Rovers opgericht, wil en heeft bewezen te zijn "de schakel" tussen kunstliefhebber en kunstenaar, het wil dus werkzaam zijn in het belang der beeldende kunst, het wil begrip van en liefde voor de beeldende kunst aankweken, het wil zijn de betrouwbare adviseur bij eventuele aankopen, de raadgever en belangeloze voorlichter, het wil prijsregelend optreden in het belang van kunstenaar en liefhebber, het wil kortom zijn de trait d'union voor beiden, "het centrum voor goede en belangrijke kunst", een centrum waar ieder liefhebber en elk kunstenaar zich thuis voelt. Het is werkzaam in het belang der beeldende kunst, omdat het van mei tot september maandelijks exposities arrangeert waaraan steeds de meest vooraanstaande kunstenaars deelnemen, om slechts enkele te noemen: Constant Permeke, Leo Gestel, Bieling, Charley Toorop, Germ de Jong, Kees van Dongen, Vlaminck, Utrillo,

Picasso. Maar ook talentvolle jongeren krijgen ieder hun kans. Steeds staan de tentoonstellingen op een hoog artistiek peil en worden dan ook iedere maand in vrijwel alle grote dag- en weekbladen uitvoerig besproken.

Dat is in het belang der kunstenaars, omdat hen de gelegenheid geboden wordt in een speciaal hiervoor ingerichte en goed verlichte zaal hun werken te exposeren zonder hierdoor in andere gebruikelijke kosten te vervallen en ook omdat hier door vooruit vastgestelde en in catalogus vermelde minimumprijzen gekomen wordt tot een zekere stabilisatie en gebroken wordt met het voor kunstenaar als liefhebber zoo verderfelijck systeem van loven en bieden, een systeem kunst en kunstenaar onwaardig. En dan worden deze exposities behalve door uitvoerige persbesprekingen in meer dan 30 dagbladen ook nog door intensive reclamecampagnes ondersteund. In de OldeDeel exposeren betekent veelal artistiek succes.

Dorus Rovers



In een interview met Rovers worden hem een aantal vragen gesteld.

De eerste vraag is:

Waarin bestaat voor u het verschil tussen een schilderij en een kunstwerk m.a.w. wanneer is een schilderij een kunstwerk.

Antwoord: *Het verschil tussen een schilderij en een kunstwerk is het verschil tussen een werkstuk en een schepping. Het vervaardigen van een schilderij vereist bedrevenheid, geduld en toewijding, zoals dat in een ambacht nodig is. Het kunstwerk kan ontstaan, "kan" ontstaan zelfs zonder knapheid, geduld of ijver omdat het door noodzaak gedreven niet makelij maar schepping is, een geboorte. De schilderijmaker houdt rekening met de smaak van het publiek, heeft geen of heel weinig inspiratie en ontstaat niet door innerlijke noodzaak en geeft dan wat "men" mooi vindt, hierdoor vindt hij dan ook een gemakkelijk afzetgebied en hangt zijn werk in vele huiskamers. De kunstenaar houdt geen rekening met de algemene smaak van het publiek of algemeen aanvaarde kunstopvattingen en kan dit ook niet, omdat hij gedreven door innerlijke noodzaak slechts datgene kan beelden wat om uiting vraagt, hij wil dus ook niet iets heel erg moois maken, hij wil zelfs niets maken, doch gehoorzaamt slechts zijn innerlijke drang die hem tot scheppen dwingt en beeldt dus van binnen uit, zonder enig bijvoegmerk.*

Het maakschilderij en het kunstwerk hebben dus niets anders met elkaar gemeen als het materiaal waarop en waarmee zij beide vervaardigd zijn, het maakschilderij is dus een werkstuk van een min of meer bekwaam ambachtsman, gemaakt zonder enige bezieling en het kunstwerk is gematerialiseerde emotie, schepping, innerlijk beeld van een bewogen kunstenaar.

De tweede vraag is: Welke kunstrichting of school heeft op uw exposities de voorkeur?

Antwoord: Geen enkele omdat een kunstrichting of school eerst ontstaat door navolgers en men dan uiteindelijk dus terecht komt bij de genoemde schilderijtjesmakers. Wat bij mij dus de voorkeur heeft en waarvoor de deuren van "d 'Olde Deel" zo wijd mogelijk worden opengezet is voor oorspronkelijk en sterk persoonlijk werk", al dan niet erkende meesters, al dan niet van technische bekwaamheid getuigend, omdat in dit soort werk de innerlijke, de "scheppingsdrift" veelal het zuiverst is, omdat het een manifestatie van de geest is. In dit verband lijkt het mij ook niet ondienstig dat ieder seizoen werken van wijlen Herman Kruyder worden geëxposeerd en het seizoen 1938 besloten werd met een grote tentoonstelling, uitsluitend van werken van dezen geniale kunstenaar.

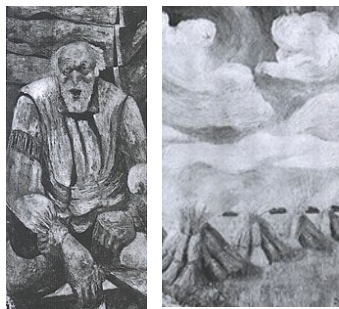
De derde vraag: Wat beschouwd u voor een kunstwerk het belangrijkste, het onderwerp of de gebezigde techniek?

Antwoord: Geen van beiden is belangrijk. Het onderwerp niet, omdat het niet gaat om het voorgestelde of uitgebeelde, maar om de intentie, om het aanschouwelijk maken van datgene wat om beelding vroeg, het overheersende wat tot beelden dwong, de dwingende kracht dus, besloten in het gebeelde, maakt het tot kunstwerk terwijl de gebezigde techniek ook weer niet verstandelijk "gekozen of uitgedacht", maar al beeldend vanzelf ontstaat en organisch zuiver deel wordt van het gebeelde, deel dus van het totaal "Schepping". Hieruit volgt dus dat het voor de kunstenaar een groot gemak is wanneer hij over de nodige technische bedrevenheid beschikt omdat hij zich hierdoor vrijer en gemakkelijker zal kunnen uiten, al is het zoals gezegd niet noodzakelijk. Het gaat er dus niet om "hoe" een kunstwerk is gemaakt, noch om "wat" het voorstelt, maar om het "waarom", om het beelden van het om beelding vragende, "de emotie".'

Wanneer je dit zo leest, want hij zegt nog veel meer, krijg je onwillekeurig toch een andere kijk op kunst. Als men het niet helemaal begrijpt, zou ik zeggen, breng eens een bezoek aan de Tien Malen, want daar hangt boven de trap een van de meesterwerken van Dorus Rovers.

Schilderij van Doris Eovers, zoals dat hangt in het museum 'De Tien Malen' in Putten. Gaat u het in werkelijkheid zien, in kleur.

Foto: Henk Hutten.





+++